

התוכן

11	פרק א: נישואין
13	מבוא
16	הכנות לחתונה
19	יום הנישואין
22	ההליכה אל החופה
26	תחת החופה
31	הכתובה
34	שבע ברכות
42	סוף טקס הנישואין
47	פרק ב: המקוה
49	קביעת תאריך החתונה
52	מהו מקוה?
54	ביקורד הראשון
57	הטבילה
60	מי המקוה
65	פרק ג: חיי המשפחה
67	טומאה וטהרה
73	טהרת המשפחה
80	"תכנון המשפחה"
85	פרק ד: האשה בביתה
87	האשה לעומת האיש
89	הפרשת חלה
91	נרות שבת
94	תחינה לאחר הדלקת הנר
96	רשימת ספרים מומלצים

שלום לך,

עניינים רבים ושונים מעסיקים אותך, לקראת נישואיך.
ציפיות חדשות נתלות בך מצד החברה, מצד המשפחה, מצד
חתנך ו... כמובן, גם מצד עצמך.

ההכנות הטכניות לקראת החתונה מייגעות, אך את רוצה
בוודאי לעסוק גם בהכנות שבמחשבה.

כלות עמן נפגשתי, במסגרת תפקידי כאשת רב בקיבוץ בעמק
בית-שאן, הביעו את רצון ללמוד ולנסות להבין – טוב יותר –
את המימד היהודי של הנישואין.

שיחות עם כלות אלה, בנות עיר ובנות קיבוץ, הולידו את
הספר שלפנייך.

על כתב היד עבר רבה של בית-אל, הרב שלמה אבינר, ואני
מודה לו על הערותיו המועילות.

לעיון מסכם נמסרו הדברים לידי הראשון לציון, מרן הרב
מרדכי אליהו, אשר – לאחר שהוסיף הערותיו – זיכנו
בברכתו.

אמונה אֵלון

במדינת ישראל, כדי למנוע אי-סדר, קובע החוק כי
רק רבנים – שהוסמכו לכך על-ידי הרבנות – יערכו
טקסי נישואין.

מה משמעותה של החופה?

החופה, הנישאת בדרך כלל על-גבי ארבעה מוטות,
מסמלת בית: ביתו הראשון של הזוג. כניסת הזוג
ל"בית" זה היא אחד משלבי הנישואין.

האם מותר להעמיד את החופה בתוך אולם החתונה?

ספרדים נוהגים שכן. אשכנזים (ברובם) מעמידים
את החופה בחוץ, תחת כיפת השמים.

האם הטבעת מסמלת משהו?

הטבעת איננה סמל. הטבעת משמשת כחפץ, בעל
ערך כספי, שמעניק החתן לכלה כמו במעשה של
"קניין".

הענקת הטבעת היא המממשת באופן רשמי את
הסכם הנישואין ביניכם, ונותנת לו תוקף הלכתי.

האם זה חיוני?

יותר מכל דבר אחר. אם מעשה זה לא התרחש, או
שהעדים לא חזו בו – הרי שהזוג לא התחתן.

הכנות לחתונה

איך קובעים את תאריך החתונה?

נדון על כך באופן מיוחד, בפרק ב'.

האם חייב להיות קהל, שצופה בטקס הנישואין?

צריך שיהיה נוכח בחופה מנין של יהודים (עשרה),
לפחות. זאת, בעיקר כדי שהמאורע יודע ויתפרסם
בצבור.

שנים מאנשים אלה נקבעים, באופן מיוחד כעדים.

מדוע?

כדי שמעשה הנישואין יקבל תוקף הלכתי-משפטי,
חייבים להיות לו שני עדים מהימנים.

האם חייב להיות, בחתונה, רב?

את החופה חייב לערוך אדם שהינו בקיא בפרטי
דיניה.

איזו טבעת עלינו להכין?

הטבעת תהיה חסרת תוספות (אבני חן וכד')
וחלקה, או בעלת פיתוחים עדינים ביותר.

האם אני חייבת ללבוש שמלה לבנה?

השמלה הלבנה היא יפה ומתאימה למאורע
ולאווירתו, אך אין לה מקור הלכתי מחייב.
נחוץ כסוי (אפילו סמלי) לראש, ובשלב מסויים (כפי
שיוסבר להלן) גם כסוי לפנים.

י ו ם ה נ י ש ו א י ן

האם יש, ליום זה, משמעות מיוחדת עבורי?

ביום הנישואין נמחלים לחתן ולכלה כל עוונותיהם.
זהו מעין "יום כיפור" פרטי שלכם.

מה עלינו לעשות בו?

בעדות רבות מקובל, שהחתן והכלה צמים ביום זה,
כמו ביום כיפור. אצל אחרות מקובל שרק החתן צם,
ועל כל פנים – כלה שהצום מכביד עליה במיוחד
יכולה להתייעץ, בענין זה, עם הרב.

מהי מטרת הצום?

הסבר אחד הוא שכמו ביום כיפור, הצום נועד לחזק
את תחושת ההטהרות ולאפשר התרכזות במהות
היום.

איזו טבעת עלינו להכין?

הטבעת תהיה חסרת תוספות (אבני חן וכד')
וחלקה, או בעלת פיתוחים עדינים ביותר.

האם אני חייבת ללבוש שמלה לבנה?

השמלה הלבנה היא יפה ומתאימה למאורע
ולאווירתו, אך אין לה מקור הלכתי מחייב.
נחוץ כסוי (אפילו סמלי) לראש, ובשלב מסויים (כפי
שיוסבר להלן) גם כסוי לפנים.

י ו ם ה נ י ש ו א י ן

האם יש, ליום זה, משמעות מיוחדת עבורי?

ביום הנישואין נמחלים לחתן ולכלה כל עוונותיהם.
זהו מעין "יום כיפור" פרטי שלכם.

מה עלינו לעשות בו?

בעדות רבות מקובל, שהחתן והכלה צמים ביום זה,
כמו ביום כיפור. אצל אחרות מקובל שרק החתן צם,
ועל כל פנים – כלה שהצום מכביד עליה במיוחד
יכולה להתייעץ, בענין זה, עם הרב.

מהי מטרת הצום?

הסבר אחד הוא שכמו ביום כיפור, הצום נועד לחזק
את תחושת ההטהרות ולאפשר התרכזות במהות
היום.

ה ה ל י כ ה א ל ה ח ו פ ה

מה אעשה, בהגיעי למקום החתונה?

בדרך כלל, יושבת הכלה במקום מיוחד בחברת בני משפחתה והמוזמנים האחרים. החתן, באותו זמן, יושב עם הרב ועם שני העדים, שנבחרו על ידיכם בתאום עם הרב.

על-פי מה נבחרו העדים?

כללית: עליהם להיות אנשים שומרי תורה, שאינם מקרובי-משפחותיכם.

מה עושה החתן עם הרב והעדים, קודם החופה?

הם עוברים על הכתובה, בודקים אם הכל כשורה וברוב המקומות החתן והעדים גם חותמים בזמן זה על הכתובה; שתיקרא – אחר-כך – תחת החופה. (על מהות הכתובה נשוחח אח"כ).

איך הולכים אל החופה?

החתן הולך ראשון ונמצא תחת החופה לפניך. בדרך כלל, הולך החתן כשהשושבינים משני צידיו, מחזיקים בזרועותיו וכאילו מוליכים אותו.

"שושבינים"?

"שושבין" פירושו: חבר, או ידיד. שושביניו של החתן הם בדרך כלל אביו ואבי הכלה, או שני גברים אחרים. שושביות הכלה הן שתי האמהות, או שתי נשים אחרות. ישנם מנהגים שונים באשר לבחירת השושבינים.

האם להורים גרושים אסור להיות שושבינים?

יש נוהגים כי את התפקיד ימלא רק זוג אשר חיי נישואיו יכולים לשמש דוגמא טובה ובריאה לזוג הצעיר.

האם זה הכרחי?

אפשר, בהתייעצות עם הרב, למצוא לכל בעיה פתרון. מה שהכרחי הוא שלא ייפגעו – בשל ענין זה – רגשותיו של איש.

לאן מובילים השושבינים את החתן?

תחילה, אל מקום מושבך. חתנך מפשיל, עכשיו, את ההינומה שלראשך ומכסה בה את פניך. יש נוהגים שבעשותו כן, מברכים הרב והקהל את הכלה בברכה (שנתברכה בה רבקה אמנו): "אחותנו, את היי לאלפי רבבה".

וכאן זורקים עלינו הנאספים זרעוני-חיטה, או פיסות נייר קטנות?

יש מנהג כזה, והוא קדום מאד. הזרעונים (או תחליפם) הם סמל לשפע הברכה, שתבוא על בני הזוג.

מה באשר לנרות הדולקים, שמחזיקים השושבינים בידיהם?

גם זה מנהג קדום. יש מייחסים אותו לקשר בין מעמד החופה לבין מתן תורה. הנרות – לפי זה – מרמזים לברקים וללפידים שהאירו בהר סיני.

מדוע צריכים פני להיות מכוסים?

מטעמי צניעות, כרבקה אמנו שכסתה פניה בצעיף בראותה את יצחק. אבל בד ההינומה יכול להיות דק מאד, ומרושת, כך שפניך יראו מבעדו.

האם היהדות דורשת כיסוי הפנים מטעמי צניעות?

רק כלה, תחת חופתה, מכסה את פניה.

מה בנוגע לכיסוי ראש האשה הנשואה וגילוח שיערה?

כיסוי הראש הינו דין אולם גילוח שיער הראש אינו אלא מנהג, הקיים רק אצל מיעוט שבמיעוט. רבנים רבים התנגדו למנהג זה, וכיום הוא נעלם כמעט לחלוטין.

ובכן, מה קורה לאחר שמפשיל החתן את ההינומה על פני?

הוא מסתובב ו"מובל" אל החופה (לקול צליליה העליזים של התזמורת). את קמה ושושבינותיך מוליכות גם אותך אל החופה.

האם יהיה עלי להקיף את החתן שבע פעמים?

יש, אצל האשכנזים, מנהג לפיו מקיפות הכלה ושושבינותיה את החתן תחת החופה, שלש או שבע פעמים. משמעות המנהג (כמשמעותם של מנהגים רבים אחרים) מוסברת בספרי הקבלה. אם אינך חשה עם זה בנח – בקשי מן הרב שלכם לוותר על העניין.